

**North University Centre of Baia Mare
Faculty of Letters**

International scientific and practical conference

**PHILOLOGY IN EU COUNTRIES
AND UKRAINE AT THE MODERN STAGE**

December 21–22, 2018

***ROMANCE, GERMANIC AND OTHER LANGUAGES
THEORY OF LITERATURE
COMPARATIVE LITERARY STUDIES
GENERAL LINGUISTICS
COMPARATIVE-HISTORICAL, TYPOLOGICAL LINGUISTICS
TRANSLATION STUDIES
LANGUAGE AND MEANS OF MASS COMMUNICATION***

**Baia Mare,
Romania
2018**

International scientific and practical conference «Philology in EU countries and Ukraine at the modern stage» : Conference proceedings, December 21–22, 2018. Baia Mare : Izdevniecība «Baltija Publishing», 232 pages.

HEAD OF ORGANISING COMMITTEE

Ioan-Mircea FĂRCAȘ – Dean of the Faculty of Letters,
North University Centre of Baia Mare

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

ROMANCE, GERMANIC AND OTHER LANGUAGES

Рекламний текст у сучасній іспанській мові: лінгвопрагматичний аспект Михайленко В. С.	9
Моделювання фрактальної поетичної моделі світу у лінгвокогнітивному ракурсі Москвичова О. А.	11
Мовностилістичні аспекти англійської анімалістичної поезії («Котознаводство від Старого Опосума» Т. С. Еліота) Науменко Н. В.	15
Вербалізація концепту « <i>дім</i> » в латинській мовній картині світу Новікова Т. А.	18
Вокатив як маркер англомовного дитячого авторитарного дискурсу Пахаренко А. В.	21
Das Studium und die weitgestreute Verbreitung einer Fremdsprache als einer der wichtigsten Voraussetzungen für den menschlichen Fortschritt Pererwa K. M., Afanasjewa L. W., Smirnowa M. L.	24
Запозичення як засіб термінологічної номінації (на матеріалі німецької термінології робототехніки) Петренко О. В.	27
Роль фразеологічних одиниць із компонентом «колоронім» в англомовних ЗМІ Пилипенко І. О.	31
Representation of humor in children's poetic discourse (on the material of the poetry of the English-language children's poet Kenn Nesbitt) Pikalova A. O.	34
Лінгвостилістичні засоби вербалізації контексту художнього твору з когнітивно-дискурсивних позицій: методика і методологія дослідження (на матеріалі роману А. Хейлі 'Airport') Посохова А. В.	37
Інтонаційні особливості у багатокомпонентних складних реченнях сучасної китайської мови Руда Н. В.	40
Відонімні фразеологічні інновації в англійській мові сфери економіки Сандій Л. В.	43
Сценарій домінантної соціальної ролі дискурсивної особистості Скриннік Ю. С.	46

Концепт <i>СКРОМНІСТЬ</i> , актуалізований німецькомовною максимою Смоляна Т. А.	50
Гендерна обумовленість невербальної складової в англomовному матримоніальному дискурсі Солощук Л. В.	53
Образно-символічний рівень композиції англomовної новели Сухова А. В.	56
Специфіка дискурсивного втілення художнього концепту « <i>méditation</i> » у поезії Ж. Лафорга « <i>La cigarette</i> » Тарасова О. А.	59
Expressive means of expressing suggestion in relation to the concept « <i>wisdom</i> » in middle English Biblical texts Tarasiuk A. M.	61
Концепт « <i>dépression</i> » у романі Suzanne Prou « <i>Méchanment les oiseaux</i> » Тарасюк І. В.	63
Архітектура як джерело метафоричної номінації в анатомічній термінології Телеки М. М.	66
Образність природних стихій у світлі екопоетики Фінік Є. О.	68
Особливості формування лінгводидактичної термінології Цимбал Ю. О.	71
Language and emotional cognition Tsyntar N. V.	74
Value-laden language as linguistic indicator of perspective in drama Tsys J. O.	76
THEORY OF LITERATURE	
Культурні коди українців та їх функції у творах художньої літератури Ковпик С. І.	79
Проблема класифікації форм вираження авторської свідомості у поетичному творі Мороз Л. В.	82
Постмодернізм як еротико-осмотичний феномен Опришко Н. О.	85
Типи жанрової рефлексії автора в українській адресованій ліриці Фінчук-Назарець Г. В., Скребкова М. А., Зубілевич М. І.	89

COMPARATIVE LITERARY STUDIES

Словацька художня україністика

Кобець Н. О. 93**GENERAL LINGUISTICS**

Питання суперечливого статусу вокативних речень у лінгвістиці

Бурковська О. Й. 96

Статус категорії ствердження в українській літературній мові

Гурко О. В. 98Генеза фонетики як галузі знань про звукову будову мови:
лінгвофілософський історичний аспект**Кузнецова Г. П. 101**

Роль інтуїції та інтроспекції адресата

у процесі інтерпретації синонімічних мовленнєвих інновацій

Лепетюха А. В. 104Лексико-семантична організація та стилістичні особливості
жіночих номінацій**Максимець О. М., Вакасова К. А. 108**Роль рецензій у вдосконаленні методології укладання
термінологічних словників**Петрова Т. О. 111**

Специфіка іменувань готелів у місті Київ

Сидоренко О. М. 115Перспективи дослідження політичного
телевізійного інтерв'ю в україністиці**Стрюк Т. В. 117**Специфіка ономастичного дослідження літературного твору:
мета, методи, структура та етапи вивчення**Шотова-Ніколенко Г. В. 121****COMPARATIVE-HISTORICAL, TYPOLOGICAL LINGUISTICS**Фрейм як когнітивно-семантична універсалія в споріднених мовах
(на матеріалі фрейму «сучасна жінка»)**Балабан О. О. 125**Силогізм *barocco* в літературі іспанського феномену
perola barroca: логіко-семантичний аспект**Бахтіна А. О. 128**

Когнати і міжмовні відповідники: термінологічне співвідношення

Капранов Я. В. 131

Механізми семантичної транспозиції індоєвропейського етимона у фраземах англійської мови Корольова А. В.	133
Фітонімічна лексика в мотиваційно-порівняльному аспекті (на прикладі деяких слов'янських та романо-германських мов) Красавіна В. В.	136
Кольороназви у творах Джона Фаулза у вторинному значенні Кучма Т. В.	138
Зіставна лінгвокультурологія як новітній напрям сучасної лінгвістики Петров О. О.	142
Когнітивні механізми взаємодії концептуально-інтеграційних мереж доменів у мотиваційному континуумі аксіоконцептосфери Стефанова Н. О.	144
Семантична спільність переносних значень інтерлексем Фенюк Л. Д.	147
Використання назв риб для позначення артефактів Швець Н. В.	149
Когнітивні характеристики номінативних речень в англійській, французькій та українській мовах Швець О. В.	152
TRANSLATION STUDIES	
Стилістичні особливості формування англійського речення при перекладі з української мови Герасімова О. М.	156
Вплив скорочень та аббревіатур на переклад військової термінології Дем'янчук Ю. І.	159
Трансформації пасивних конструкцій у науково-технічних та офіційно-ділових текстах Задоянний В. А., Сітко А. В.	161
Явище паронімії в українській і англійській мовах (перекладацький і психолінгвістичний аспекти) Ільченко М. Л.	164
Основні семантичні моделі термінотворчих метафор в сучасній англійській мові Краснощок В. В., Ріжняк О. Л., Кармазіна К. Б., Лахно Т. В., Дєдова О. І.	167

Strategies used in translation of scientific and technical texts and peculiarities of their perception	
Moskaliuk O. V.	170
Транспозиція як спосіб перекладу художніх текстів	
Оката К. О., Сітко А. В.	173
Mimetic verbs in Japanese and their ways of translation	
Rhzevska D. O.	176
Difficulties in translating pun from English into Ukrainian	
Umanets A. V.	178
Міжмовна асиметрія, мовне посередництво та адекватність перекладу	
Юркова В. П., Петраш А. І., Столяревська Л. М.	180
 LANGUAGE AND MEANS OF MASS COMMUNICATION	
Перепитування як лінгвістичний засіб в комунікації	
Артеменко А. І.	184
Соціальна інтерпретація оцінності в сучасних україномовних ЗМІ (на матеріалі метафоричних словосполучень)	
Ільченко О. А., Ященко Е. О.	188
Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі як шлях до становлення сучасного конкурентоспроможного викладача української мови	
Дідковська Н. А., Перцова І. В., Морозов П. А., Ніколенко І. В.	191
Метафора як сугестивний засіб конструювання оцінних суджень (на матеріалі електронних газет «USA today» та «China daily»)	
Руденко Н. В.	195
Тактика формування негативної оцінки в англomовному медійному дискурсі	
Сніховська І. Е., Чумак Л. М.	199
Синергетична інтерпретація концепту в сучасній лінгвістиці	
Степанов В. В.	202
Multimedia communication in the preparation of analytical students: actuality, features	
Storozhenko L. G.	206
Конститутивні характеристики мас-медійного журнального дискурсу	
Черниш О. А.	209
Власна назва як репрезентант орнаменталіки сучасного українського публіцистичного дискурсу	
Янчура Д.	212

INTERCULTURAL COMMUNICATION

Anthropological view of intercultural communication: overcoming borders in the field of learning foreign languages for professional purpose Ahibalova T. M., Alpatova O. V.	216
Вербальные табу и молчание как объект прагмалингвистического анализа Белозерова Е. М.	218
Увічливість як елемент правил спілкування в українській та англійській лінгвокультурах Волкова І. В., Масло О. В.	221
Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутніх вчителів іноземних мов Кубрак С. В., Разумна К. А.	224
Підготовка майбутніх фахівців економістів до міжкультурної комунікації Нипадимка А. С.	227

3. Коляденко О.О. Термін фрейм у лінгвістиці // Термінологічний вісник. 2013/ Вип. 2(1). С. 139-144.
4. Минский М. Фреймы для представления знаний. М.: Энергия, 1979. 151 с.
5. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд): навч. посіб. К.: Фитосоціоцентр, 1999. 148 с.
6. Слепцова А., Ромах О.В. Глянцевый журнал как жанр современной массовой культуры, 2009. URL: <https://cyberleninka.ru/.../glyantsevyu-zhurnal-kak-zhanr-sovremennoy-massovoy-ku...>
7. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания // Новое в зарубежной лингвистике. М., 1988. Вып. 28. С.52-92.
8. Fillmore Ch. Frame semantics // The Linguistic Society of Korea (ed.) Linguistics in the Modern Calm. Seul: Hanshin Publishing Co., 1982. P. 11-137.
9. Fillmore Ch. J., Baker C.A. Frames Approach to Semantic Analysis // The Oxford Handbook of Linguistic Analysis / В. Heine, Н. Narrod (Eds.). Oxford: Oxford University Press, 2010. P. 313-340.
10. Minsky M. A Framework for Representing Knowledge // Frame Conceptions and Text Understanding / [M. Minsky, D. Metzing eds.]. New York: de Gruyter, 1979. P. 1-25.

СИЛОГІЗМ *BAROSSO* В ЛІТЕРАТУРІ ІСПАНСЬКОГО ФЕНОМЕНУ *PEROLA BARROSA*: ЛОГІКО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

Бахтіна А. О.

*викладач кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства Інституту філології
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Одним із найпотужніших культурологічних феноменів є бароко. Барокова культура у найширшому сенсі її трактування (література, архітектура, музика, філософія, логіка тощо) тим більше феноменальна, коли йдеться про симбіоз різних світоглядів, наук, мов. Бароко – це один із найскладніших феноменів, оскільки задля осягнення його інтелектуальної духовності, зокрема йдеться про його сутність у літературі, необхідно врахувати наступні фактори: 1) значна кількість барокових текстів залишена нам латиною; 2) перший фактор само собою експлікує другий, що полягає у когнітивному дисонансі під час тлумачення тих чи тих термінів певного тексту. Адже в цілому барокова література – це не художня література у її чистому вигляді. Це – синтез гуманітарних, точних та природничих наук із художньою словесністю. Її субстратом найбільше стала антична спадщина школи стоїцизму. В сучасній есенційно-культурологічній парадигмі спостерігаємо повернення до здобутків епохи бароко. Пояснюється це, передусім, глибинним інтересом до створення «штучного інтелекту», структура якого й передбачає у собі синтез

різногалузевих наук. Саме тому маємо переконання, що розуміння сучасного феномену постмодернізму неможливе без розуміння феномену бароко, як і бароко немислиме без осягнення античного універсалізму. 3) І, зрештою, Космос духовності епохи бароко неможливо підлаштувати під жодну релігійну, тим паче політичну систему. Так звана «релігійність» бароко, на нашу думку, є досить умовною, оскільки віра в Бога митця барокової свідомості – це духовність внутрішня, це, зрештою, ідентичність людини. Остання і виражає себе передусім у мові. Тому, на нашу думку, необхідним є дослідження феномену бароко у фундаментальному культурологічному дискурсі – літературі. Важливим до того ж є аналіз літератур різних країн, тому є потреба простежити відмінність мовних картин світу і їхню еманацию в бароковому стилі. Саме за цією відмінністю й знаходиться індивідуальність як окремої людини, так і цілого етносу.

Вважається, що стосовно літератури вперше поняття *бароко* увів філософ Ф. Ніцше, котрий у 1878 році писав про бароковий стиль грецького дифірамба і про бароковий період грецького красномовства. Також поняття має й іншу етимологію: від італійського найменування одного із силогізмів (*вароссо*), який був каменем спотикання у схоластичній логіці [1, с. 5]. Існує третій варіант тлумачення: «розмитий контур» (від фр. *baroquer* – розчиняти, пом'якшувати контур). Та найпоширенішим вважається португальська етимологія слова: від порт. *perola Barrosa* – «перлина неправильної форми» – мистецький напрям. Проте нас цікавить другий варіант значення поняття. Уперше в середньовічній логіці стоїків до цього силогізму звернувся Вільгельм Шервуд, Михайло Пселл, а розвинув – Петро Іспанський у своєму трактаті «Суммули» («*Summulae logicales*»). *Barosso* належить до другої фігури модусів, серед інших: *Césare*, *Camestres*, *Festino*.

Камінь спотикання перш за все відтворює духовне начало людини. Його генеза бере початок зі Старого Завіту, у перекладі І. Огієнка як «камінь преткновення»: «...буде він освяченням і каменем преткновення, і скалою спокуси для обох домів Ізраїля (Іс. 8:14)». Пояснення цього тексту наводиться у Посланні до Римлян: «*А Ізраїль, який шукав закону праведності, не досягнув до закону праведності. Чому? Бо шукали не у вірі, а в діяннях закону, бо спіткнулись об камінь преткновення, як написано: ось, кладу в Сіоні камінь преткновення і камінь спокуси; але кожен, хто вірить у нього, не посоромиться*» (Рим. 9:31–33).

Одним із найвідоміших представників Золотої доби (доби бароко в Іспанії) є іспанський драматург Педро Кальдерон де ла Барка. Саме він, продовжуючи традиції Лопе де Веги, поглибив у своїх п'єсах, а відтак – і на театральній сцені – висвітлення дуальності моральних принципів та онтологічну екзистенцію хеморецептивним вираженням почуттів дійових осіб п'єс. Звернімося до одного з найдовіршених творів автора – філософської драми «Життя – це сон» (ісп. «*La vida es sueño*», 1632 – 1635 pp.) – це в широкому сенсі слова філософія духу, синтезу та протистояння свободи волі та фатуму. Асоціативно зміст драми відсилає нас до давньогрецького міфу про царя Едіпа. Король Полонії Басиліо дізнався з астрологічних досліджень про те, що його син Сехисмундо буде «...чоловіком

вкрай зухвалим, / Принцем-кривдником жорстоким / І монархом нечестивим... / А він сам, поійнятий шалом, / Серед злочинів і звади / Має тут мене звалити...//» [2, с. 40]. Сам опис народження Сехисмундо акцентує нашу увагу на постдекадентській етиці, висвітленій у бароко, «...народитись і померти – це так схоже...» [2, с. 40], що реалізувалося в символічну «смерть Христа»: «...це затемнення жахливе, / Що зазнало сонце знову / Після того, коли кров'ю / Смерть оплакало Христову...//». [2, с. 40].

Сентенція «камінь спотикання» (або «преткновення» за Біблією) фундаментально корелює з драмою Кальдерона «Життя – це сон» як на духовному, так і на матеріальному рівнях, що відсилає нас до дихотомії «матерія (наука) – дух (релігія). Відомо, що Педро Кальдерон де ла Барка, закінчивши єзуїтську колегію, згодом служив католицьким капеланом при дворі Філіпа IV. Відтак, умотивованим є висвітлення аксіологічних категорій на прикладах монархічного суспільства. У драмі відбувається символічне духовне переродження звіра в людину: «Я не знав, та взяв, що я – / Це злиття людини й звіра //» [2, с. 66].

Однак, задля дослідження логіко-філософської лінії, нас цікавить не тільки літературознавча концептуальність тексту драми Педро Кальдерона, а й логіко-семантична структура тексту. Ідеться про омонімію двох категорично антитетичних понять – *barocco* і *perola barroca*. Однакові за звучанням, але цілком протилежні за значенням поняття усе ж мають спільну рису, коли розглядати їх з формалістичної точки зору. Бароко як мистецький напрям, котрий в іспанській літературі виник після занепадницького декадансу, мав свою специфіку, розділившись на дві потужні стильові течії: елітарний культизм (культуранізм) (Л. де Гонгора-і-Арготе) та демократичний концептизм (Ф. де Кеведо, П. Кальдерон де ла Барка) [3, с. 167]. Обидві течії виникли з історичних та соціально-економічних причинно-наслідкових зв'язків і розкрили себе з позиції етно-культуральної ідентичності Іспанії. Є дві крайнощі барокового стилю: прагнення до розкоші та мрії про величність у злиденній реальності постімперського хаосу. Такі контрасти між тим, що є, і тим, що могло б бути, апелюють до жаги самонавіювання, ілюзорності, сну. Самообман ґрунтується на наступній сентенції: життя – це щаслива мить (життя – це сон), усе в ньому плінне й короткочасне. «Життя – це сон» і стає чи не найпопулярнішою бароковою метафорою, його головним концептом, своєрідним продовженням асоційованого із Шекспіром «Увесь світ – це театр» (пор. гасло театру «Глобус»: «Totus mundus agit histrionem») («Весь світ грає роль»).

Силогізм *barocco* як камінь спотикання передбачає загальностверджувальний перший засновок ($A - \forall x S \in P$) та водночас частковозаперечні другий засновок і висновок ($O - \text{Деякі } S \text{ не } \in P$). За сюжетом драми, червоною ниткою якого є дихотомії «людина-звір» (за змістом – перевтілення звіра в людину, проте, яка лишається в звірячій шкірі) та «свобода-неволя» (за змістом – палац-вежа), можемо гіпотетично сконструювати силогізм, який матиме наступний вигляд:

Усі звірі є вільні.

Деякі люди не є звірі.

Деякі люди не є вільні.

Отже, усі думки та діяльність дійових осіб у драмі «Життя – це сон» раптові й неочікувані, при тому буд-які з них є істинними не без морально-етичних маркувань (причин). Проте в цьому й простежується як *regola barocca*, так і силогізм *barocco*, обрамлені іспанським декадентським настроєм: «Як же рідко хибить доля / У провіщенні лихому, / Бо вона мінлива в добрім / І така постійна в злому! //» [2, с. 73]. Камінь спотикання (у сенсі схоластичного *barocco*), синтезуючи власну загальностверджувальну істинність із частковоствержувальною, на концептуально-змістовому рівні отримує біблійне тлумачення каменя спотикання, генеза якого бере початок зі Старозавітного «каменя преткновення» (у пер. І. Огієнка). У цьому й розкривається духовність дихотомії й дуальності світу в драмі Кальдерона де ла Барки «Життя – це сон» з огляду кореляції його змісту й форми.

Література:

1. Владиславлев М. И. Логика. Обозрение индуктивных и дедуктивных приёмов мышления и исторические очерки: логики Аристотеля, схоластической диалектики, логики формальной и индуктивной / М. И. Владиславлев. СПб. : В типографии В. Безобразова и Комп., 1881. VIII, 288. – 214 с.
2. Із літератури бароко. Кальдерон «Життя – це сон»: Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. *Громадський науково-методичний журнал*, 2000. 127 с.
3. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К. : ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
4. Шрамко Я. В. Логика научного исследования / Я. В. Шрамко // Московский государственный ун-т им. М. В. Ломоносова. К 90-летию со дня рождения проф. Войшвилло Евгения Казимировича. М. : Современные тетради, 2003. С. 237 – 250.
5. Щедровицкий Г., Розин В., Алексеев Н., Непомнящая Н. Педагогика и логика // Георгий Щедровицкий, Вадим Розин, Никита Алексеев, Нелли Непомнящая. М.: «Касталь», 1992. 414 с.

КОГНАТИ І МІЖМОВНІ ВІДПОВІДНИКИ: ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ СПВІДНОШЕННЯ

Капранов Я. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
докторант кафедри германської і фіно-угорської філології
імені професора Г. Г. Почепцова
Київський національний лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

Методологічна процедура реконструкції прамовного стану відповідної хронологічної глибини (на рівні мовної групи, сім'ї, макросім'ї) тісно пов'язана з проблемою виявлення міжмовних відповідників, так і їх полісемії